

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.011.01.2016

P/16/100

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

**Tekst ujednolicony uwzględniający zmiany wprowadzone uchwałą nr KPK-KPO.443.159.2016
Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli z dnia 16 listopada 2016 r.**

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/100 - Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontroler	Mirosław Perłowski – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/31/2016 z dnia 13 czerwca 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Nadleśnictwo Góra Śląska (dalej: „Nadleśnictwo”), ul. Podwale 31, 56-200 Góra
Kierownik jednostki kontrolowanej	Tomasz Multański – Nadleśniczy Nadleśnictwa (dalej: „Nadleśniczy”). (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia¹, że podejmowane przez Nadleśnictwo w latach 2013-2015 działania z zakresu odtwarzania potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy lub wprowadzania instrumentów zapobiegawczych, były celowe i skuteczne. Działania te były zgodne z planem urządzenia lasu. Nadleśnictwo aktywnie korzystało z pomocy finansowej w ramach projektu pn. „Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych”, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, uzyskując w latach 2013-2015 dofinansowanie w kwocie 3 758 000 zł. Wyboru wykonawców realizowanych zadań Nadleśnictwo dokonało przy zachowaniu zasady uczciwej konkurencji oraz równego traktowania, przeprowadzając go z uwzględnieniem zasad i trybu określonego w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych*² (dalej: „ustawa Pzp”). Wydatkowanie środków następowało oszczędnie oraz zgodnie z warunkami umów o dofinansowanie. W Nadleśnictwie prawidłowo rozliczano i ewidencjonowano koszty realizowanych zadań.

Stwierdzona w toku kontroli nieprawidłowość dotyczyła nieprzeprowadzenia przez Nadleśnictwo do dnia zakończenia kontroli (19 lipca 2016 r.), wymaganych przepisem art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. *Prawo budowlane*³ (dalej: „ustawa Prawo budowlane”), rocznych kontroli stanu technicznego dróg pożarowych: Z-2 w Leśnictwie Sulów oraz G-7 w Leśnictwie Zawieścice, przebudowanych odpowiednio w 2013 r. i 2014 r.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje trójstopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Dz. U. z 2015 r., poz. 2164 ze zm.

³ Dz. U. z 2016 r., poz. 290 ze zm.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Planowanie i realizacja przedsięwzięć w zakresie odtwarzania potencjału produkcji leśnej i przeciwdziałania występowaniu nowych katastrof, oraz gospodarność wydatkowania środków finansowych

Opis stanu faktycznego

1.1. Nadleśnictwo jest położone w województwie dolnośląskim na terenie powiatów: górowskiego (gminy Góra, Wąsosz, Niechlów, Jemielno), wołowskiego (gmina Wińsko), trzebnickiego (gmina Żmigród) oraz w województwie wielkopolskim na terenie powiatu rawickiego (gminy Rawicz i Bojanowo). Zasięg terytorialny Nadleśnictwa wynosił 22 418 ha na koniec 2015 r.⁴. W skład Nadleśnictwa do dnia 31 grudnia 2014 r. wchodziło 18 leśnictw, a od 1 stycznia 2015 r. – 15 leśnictw. Na dzień 31 grudnia 2015 r. Nadleśnictwo zarządzało lasami Skarbu Państwa o powierzchni 21 133 ha⁵, natomiast powierzchnia lasów niebędąca w zarządzie Nadleśnictwa, a znajdująca się w jego zasięgu terytorialnym wynosiła 793 ha. Nadleśnictwo nie zarządzało lasami innych własności. Wskaźnik lesistości wyniósł 28,6%, a zapas grubizny na pniu⁶ 5 030,7 tys. m³ i w stosunku do początku 2013 r. odnotowano wzrost miąższości drzewostanów o 2,15%. Dominującym w Nadleśnictwie gatunkiem drzew była sosna.

Przychody Nadleśnictwa wyniosły 16 523,6 tys. zł w 2013 r., 18 578,7 tys. zł w 2014 r. oraz 20 780,3 tys. zł w 2015 r., a koszty jego działalności odpowiednio: 15 967,2 tys. zł, 18 342,5 tys. zł oraz 19 875,6 tys. zł. Nadleśnictwo osiągnęło dodatni wynik finansowy (zysk netto) na poziomie odpowiednio: 556,5 tys. zł, 233,7 tys. zł oraz 897,2 tys. zł.

Na system kontroli wewnętrznej w Nadleśnictwie – w myśl regulaminu kontroli wewnętrznej⁷ – składały się: samokontrola, kontrola funkcjonalna oraz kontrola społeczna, realizowana m.in. poprzez przyjmowanie oraz rozpatrywanie skarg i wniosków. Do kontroli funkcjonalnej byli zobowiązani: nadleśniczy, zastępca nadleśniczego, główny księgowy, inżynier nadzoru, sekretarz Nadleśnictwa, komendant posterunku straży leśnej oraz inni pracownicy zobowiązani przez przełożonych do wykonywania kontroli w zakresie powierzonych im obowiązków.

(dowód: akta kontroli, str. 4-42, 92, 195-198)

1.2. Głównymi przyczynami uszkodzeń lasów były:

- zamieranie jesionu (180,91 ha w 2013 r., 4,72 ha w 2014 r. i 56,77 ha w 2015 r.),
- jeleniowate (44,90 ha w 2013 r., 38,66 ha w 2014 r. i 43,40 ha w 2015 r.).

Pożary w lasach Nadleśnictwa nie należały do głównych przyczyn uszkodzeń lasów, a zinventaryzowane straty z tego tytułu objęły 0,70 ha w 2014 r. (sześć pożarów) oraz 14,89 ha w 2015 r. (16 pożarów). W 2013 r. nie odnotowano pożarów. Przyczynami wzrostu ilości pożarów w 2015 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, były przede wszystkim podpalenia z nieustalonych przyczyn, zaproszenie ognia papierosami i wypalanie traw, których w 2015 r. odnotowano odpowiednio osiem, trzy i dwa, natomiast w 2014 r. nie odnotowano takich przyczyn pożarów. Zmniejszyła się jednocześnie liczba pożarów spowodowanych przez turystów oraz osoby pozyskujące płody runa leśnego z czterech przypadków w 2014 r. do jednego w 2015 r. Szacowanie szkód powstałych na skutek pożarów obejmowało wartość

⁴ 22 414 ha według stanu na koniec 2012 r., 22 413 ha 2013 r., 22 412 ha 2014 r.

⁵ Na koniec 2015 r. grunty zalesione stanowiły 19 995 ha, grunty niezalesione 493 ha, a grunty związane z gospodarką leśną 645 ha.

⁶ Łączna miąższość (objętość) wszystkich drzew żywych na obszarze Nadleśnictwa o pierśnicy powyżej 7 cm (w korze).

⁷ Wprowadzonym zarządzeniem nr 14/2015 Nadleśniczego Nadleśnictwa Góra Śląska z dnia 16 listopada 2015 r.

spalonego drzewostanu, różnicę między pełnowartościowym drewnem a drewnem częściowo spalonym, koszty ponownego założenia upraw i młodników oraz koszty akcji gaśniczej i dogaszania pożarzyska⁸.

W Nadleśnictwie w latach objętych kontrolą wystąpiły również:

- zakłócenia stosunków wodnych: podtopienia i zalania (obszar 497,68 ha w 2013 r. oraz 0,80 ha w 2014 r.), obniżenie poziomu wód, co było związane z występującą w tym okresie suszą hydrologiczną (obszar 104,13 ha w 2015 r.),
- przyszczarek Baera (obszar 205,93 ha w 2013 r.).

Odnotowane w 2013 r. lokalne podtopienia upraw, młodników i drzewostanów starszych związane były z silnymi opadami deszczu oraz występowaniem z brzegów dopływów Odry, Baryczy i innych cieków wodnych przepływających przez obszar Nadleśnictwa. Lokalne zaleganie wody, według Zastępcy Nadleśniczego, nie spowodowało istotnych uszkodzeń w drzewostanie.

Podobnie, odnotowane również w 2013 r. uszkodzenia aparatu asymilacyjnego drzewostanów sosnowych, na skutek żerowania larw przyszczarka Baera (muchówki z rodzaju przyszczarkowatych), według Zastępcy Nadleśniczego mieściły się w przedziale uszkodzeń słabych. Po ustąpieniu czynnika sprawczego sosny szybko zregenerowały ubytki aparatu asymilacyjnego. Szkody jakie wyrządziły larwy przyszczarka Baera – jak wskazał Zastępca Nadleśniczego – nie były znaczące, dlatego nie podejmowano działań ochronnych.

(dowód: akta kontroli, str. 43-70, 461-464)

1.3. Na terenie Nadleśnictwa w latach 2013-2015 nie wystąpiły klęski żywiołowe oraz szkody wielkopowierzchniowe⁹.

(dowód: akta kontroli, str. 93)

1.4. W latach 2013-2015 Nadleśnictwo usuwało skutki jednej katastrofy, jaka wystąpiła na przestrzeni pięciu poprzednich lat. Dotyczyło to nawalnych wiatrów, które wystąpiły w dniu 23 lipca 2009 r. i spowodowały szkody w drzewostanach w postaci złomów i wywrotów na powierzchni 3 130 ha (15,34% powierzchni leśnej Nadleśnictwa) oraz na ogólną masę 63 600 m³. Z poniesionych na usunięcie tych skutków kosztów w kwocie 217 789 zł, środki w wysokości 73 663 zł wydatkowano przed końcem 2012 r., a środki w wysokości 144 126 zł w 2013 r.

Nadleśnictwo było uprawnione do ubiegania się o pomoc finansową w ramach działania pn. *Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych*, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (dalej: „PROW”), w zakresie schematu I - jako nadleśnictwo, na terenie którego wystąpiła katastrofa naturalna lub klęska żywiołowa¹⁰ oraz w zakresie schematu II – jako położone na terenach zaliczonych do I kategorii zagrożenia pożarowego lasów.

⁸ Drewno pozyskiwane z terenów, na których wystąpiły pożary zaliczono do wycięć przygodnych, w ramach których jest również pozyskiwane drewno zniszczone na skutek susz, chorób, wiatrów, śniegu itp. Pozostałe pozyskiwanie drewna miało charakter planowy i obejmowało cięcia przedrębne (pielęgnacyjne) i rębne. Przed ściną drzew leśniczy określał organizację pracy, wskazywał miejsce transportu leśnego tzw. zrywki oraz miejsce składowania drewna. Po ścinie następowało okrzesywanie i przerzynka drewna, które następnie podlegało manipulacji, czyli pomiarowi i zaliczeniu do ściśle określonej grupy jakościowo-wymiarowej. Wywóz drewna zmagazynowanego w stosach (drewno małe i średniowymiarowe) oraz w mygłach (drewno wielkowymiarowe) był wykonywany na koszt odbiorcy.

⁹ Szkody po pożarach lasu na powierzchni powyżej 10 ha lub szkody powstałe z pozostałych przyczyn (np. wiatrolomy, śniegołomy, powódź) na zwartej powierzchni powyżej 50 ha.

¹⁰ Na terenie leśnictw: Jemielno, Oslawice, Daszów, Zawiszów, Lubów, Majówka, Bartków, Sułów, Wodniki, Załęcze, Chróścina, Wronów, Siciny, Łękanów, Zawieścice, Kiełków - zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 maja 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania

Jednostka korzystała z ww. pomocy uzyskując dofinansowanie w okresie objętym kontrolą na projekty obejmujące operacje:

- schematu I, wniosek o udzielenie pomocy na operacje określone tym schematem został złożony przed okresem objętym kontrolą (w 2010 r.), Nadleśnictwo otrzymało pomoc na *przywrócenie potencjału produkcji leśnej zniszczonej przez huraganowe wiatry poprzez odbudowę zniszczonych drzewostanów* na terenie leśnictw, na którym wystąpiła klęska żywiołowa (Bartków, Wodniki, Sułów, Jemielno) – kwota w wysokości 107 600 zł, w tym 78 000 zł uzyskane w 2013 r.;
- schematu II, na wzmocnienie systemu ochrony przeciwpożarowej lasów Nadleśnictwa poprzez modernizację dojazdów pożarowych do kompleksów leśnych: droga Daszów i Sułów¹¹, oraz droga Zawieścice¹² - łączna kwota w wysokości 3 680 000 zł w 2014 r.

(dowód: akta kontroli, str. 94-107)

1.5. Nadleśnictwo w badanym okresie podejmowało działania ochronne przed niekorzystnymi zjawiskami i zmianami w stanie zdrowotnym lasów, wywołanymi przez czynniki biotyczne. W latach 2013-2015 na ochronę lasu przed czynnikami szkodliwymi poniesiono koszty w łącznej wysokości 555,6 tys. zł¹³. Wszystkie koszty ochrony lasu zostały poniesione ze środków własnych Nadleśnictwa.

Największe koszty poniesione na ochronę lasu przed czynnikami szkodliwymi generowały w latach 2013-2015 zabiegi mechaniczne (grodzenie i raniecie drzew na obszarze odpowiednio 43,22 ha, 41,97 ha i 32,81 ha) oraz chemiczne (smarowanie repelentem na powierzchni odpowiednio 92,42 ha, 106,65 ha i 120,37 ha), wykonywane w celu ochrony drzew przed ssakami jeleniowatymi. Wyniosły one 129,8 tys. zł w 2013 r., 242,5 tys. zł w 2014 r. oraz 175,4 tys. zł w 2015 r. – razem 547,8 tys. zł. Skuteczność tych zabiegów wynosiła 95% w przypadku smarowania upraw leśnych repelentem, od 98% do 100% dla ranienia drzew, oraz 100% w przypadku grodzenia upraw. Powierzchnie rejestrowanych uszkodzeń utrzymywały się w kontrolowanym okresie na zbliżonym poziomie (pomiędzy 38,66 ha a 44,90 ha i stanowiły ok. 0,2% powierzchni lasów).

Pozostałe koszty ochrony lasu w analizowanych latach wyniosły odpowiednio 2,8 tys. zł, 2,2 tys. zł i 2,8 tys. zł - razem 7,8 tys. zł. W ramach zabiegów chemicznych, zwalczających choroby spowodowane przez grzyby patogeniczne w szkółkach leśnych, wykonano opryski fungicydem (na powierzchni 8,00 ha w 2013 r., 7,20 ha w 2014 r. i 1,81 ha w 2015 r.), oraz inne opryski na powierzchni 0,15 ha (całość w 2014 r.).

Zabiegi mechaniczne polegały na zastawianiu pułapek klasycznych przeciwko szeliniakom i smolikowi znaczonemu na powierzchni 2,65 ha (całość w 2013 r.) oraz pułapek żywołownych przeciwko gryzoniom na obszarze 6,00 ha (całość w 2014 r.). Zabiegi biologiczne przeciw hubie sosny, polegające na smarowaniu preparatem Pg Bioekol zastosowano w 2014 r. na powierzchni 0,35 ha.

(dowód: akta kontroli, str. 43-63)

W wyniku szczegółowego badania zlecenia i wykonania wybranych usług oraz rozliczenia i poniesienia ich kosztów w kwocie 11,5 tys. zł za grodzenie drzew na powierzchni 1,29 ha i w kwocie 1,7 tys. zł za smarowanie repelentem upraw leśnych na powierzchni 5,49 ha, nie stwierdzono nieprawidłowości.

"Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych", objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. z 2014 r., poz. 470 ze zm.).

¹¹ W ramach naboru wniosków w 2012 r.

¹² W ramach naboru wniosków w 2013 r.

¹³ 132,6 tys. zł w 2013 r., 244,8 tys. zł w 2014 r. i 178,2 tys. zł w 2015 r.

(dowód: akta kontroli, str. 43-45, 71-91, 116, 171-188)

1.6. W oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 marca 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów¹⁴ (dalej: rozporządzenie z dnia 22 marca 2006 r.), lasy Nadleśnictwa zostały w całości zaliczone do I kategorii zagrożenia pożarowego. W związku z powyższym, działania mające na celu zabezpieczenie potencjału produkcji leśnej przed pożarami polegały na:

- zwiększaniu udziału gatunków liściastych w drzewostanie z 28,50% w 2004 r. do 29,02% w 2014 r.,
- odnawianiu pasów przeciwpożarowych typu A¹⁵ (§ 9 i 10 ww. rozporządzenia),
- porządkowaniu terenów po wykonanych zabiegach gospodarczych,
- utrzymaniu 15 punktów czerpania wody, sieci 43 dojazdów pożarowych, których łączna długość na koniec 2015 r. wynosiła 135 km (drogi będące własnością Nadleśnictwa), oraz urządzeń łączności,
- utrzymaniu i obsadzeniu punktu alarmowo-dyspozycyjnego oraz dostrzegalni na dwóch wieżach¹⁶ (§ 4 ust. 2 rozporządzenia z dnia 22 marca 2006 r.),
- zorganizowaniu bazy sprzętu gaśniczego, wyposażonej zgodnie z wymogiem § 11 ww. rozporządzenia z dnia 22 marca 2006 r.;
- prowadzeniu akcji informacyjnych (np. pogadanki w szkołach, wydawanie drobnych materiałów propagandowych),
- wprowadzaniu w życie i stosowaniu regulacji wewnętrznych, dotyczących np. sposobów postępowania na wypadek powstania pożaru lasu, zasad używania otwartego ognia, alarmowania o zdarzeniach niebezpiecznych.

(dowód: akta kontroli, str. 108-115)

1.7. Oględziny dojazdu pożarowego oznaczonego symbolem G-4 (Leśnictwo Sułków), który nie był modernizowany po wejściu w życie rozporządzenia z dnia 22 marca 2006 r. – wykazały, że droga ta była utrzymana w sposób zapewniający jej przejezdność przez ciężkie pojazdy i posiadała oznakowanie przy każdym wjeździe oraz na rozwidleniach, co również stwierdzono podczas oględzin dojazdu pożarowego Z-2 (Leśnictwo Sułów), który został zmodernizowany w 2013 r. Dojazd Z-2 posiadał odstęp pomiędzy koronami drzew o szerokości co najmniej 6 m (zachowany do wysokości 4 m od nawierzchni jezdni), jezdnię o szerokości co najmniej 3 m, 17 mijanek o szerokości co najmniej 3 m i długości 23 m. Tym samym ww. dojazdy spełniały parametry określone w § 7 rozporządzenia z dnia 22 marca 2006 r.

(dowód: akta kontroli, str. 117-124)

Analiza mapy Nadleśnictwa z naniesionymi dojazdami pożarowymi oraz drogami publicznymi (z wyłączeniem autostrad i dróg ekspresowych) wykazała, że odległość z każdego punktu w lasach zarządzanych przez Nadleśnictwo do jednej z ww. dróg jest nie większa niż 750 metrów, co jest zgodne z przepisem § 8 pkt 1 ww. rozporządzenia.

Szesnaście kontroli, przeprowadzonych przez Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Górze i Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Rawiczu w latach 2013-2016 w zakresie przestrzegania przepisów przeciwpożarowych wykazało, że przepisy przeciwpożarowe były na ogół przestrzegane, a stwierdzone nieprawidłowości w zakresie utrudnień w przejezdności czterech dojazdów pożarowych, braku utwardzenia dojazdów do

¹⁴ Dz. U. Nr 58, poz. 405 ze zm.

¹⁵ Pas oddzielający las od dróg publicznych, dróg dojazdowych niebędących drogami publicznymi do zakładu przemysłowego lub magazynowego, obiektów magazynowych i użyteczności publicznej.

¹⁶ Dostrzegalnia Ryczeń i Siciny.

dwóch punktów czerpania wody, błędnego oznakowania trzech dojazdów pożarowych, były na bieżąco usuwane. Kontrole straży pożarnej objęły 14 na 18 istniejących w latach 2013-2016 leśnictw Nadleśnictwa.

(dowód: akta kontroli, str. 122-170)

1.8. Na koniec 2015 r., spośród 43 dróg leśnych będących własnością Nadleśnictwa, stanowiących jednocześnie dojazdy pożarowe, wszystkie spełniały parametry w zakresie odstępu pomiędzy koronami drzew o szerokości co najmniej 6 m (zachowanego do wysokości 4 m od nawierzchni jezdni), oraz jezdni o szerokości co najmniej 3 m (§ 7 ust 2 pkt 3 i 4 *rozporządzenia z dnia 22 marca 2006 r.*). Natomiast 10 dojazdów posiadało mijanki, przy czym tylko trzy z nich w takiej liczbie, która pozwala uznać, że wymóg o którym mowa w § 7 ust 2 pkt 6 ww. *rozporządzenia* został spełniony. Należy jednak podkreślić, że obowiązek ten dotyczy, po wejściu w życie ww. regulacji (22 kwietnia 2006 r.) tylko budowanych lub przebudowywanych dróg leśnych, wykorzystywanych jako dojazdy pożarowe.

Biorąc pod uwagę okoliczność, że w ciągu 10 lat obowiązywania *rozporządzenia z dnia 22 marca 2006 r.* Nadleśnictwo spełniło wymogi wynikające z tego aktu prawnego w odniesieniu do trzech dojazdów, których przebudowa została dofinansowana ze środków PROW lub Funduszu Leśnego, należy uznać za mało realistyczne wykonanie założeń planu urządzania lasu na lata 2015-2024 bez dofinansowania zewnętrznego.

(dowód: akta kontroli, str. 122-170)

1.9. W Nadleśnictwie w latach 2013-2015 nie wystąpiły katastrofalne zniszczenia lasów, w związku z czym nie identyfikowano potrzeb w zakresie odtwarzania potencjału produkcji leśnej. Zostały natomiast zidentyfikowane potrzeby w zakresie wprowadzania instrumentów zapobiegawczych, które zostały określone w poniższych zadaniach.

1) Przebudowa dojazdu pożarowego Z-2 w Leśnictwie Sułów - potrzeba realizacji zadania wynikała z wieloletniego planu inwestycyjnego, zakładany obszar oddziaływania wynosił 5 100 ha, koszt zadania oszacowano na kwotę 1 942,0 tys. zł, a jego realizację zaplanowano na lata 2011-2013 ze środków własnych z dofinansowaniem z PROW.

2) Przebudowa dojazdu pożarowego G-7 w Leśnictwie Zawieścice - potrzeba realizacji zadania wynikała z wieloletniego planu inwestycyjnego, zakładany obszar oddziaływania wynosił 962 ha, koszt zadania oszacowano na kwotę 1 933,8 tys. zł, jego realizację zaplanowano na lata 2012-2014 ze środków własnych z dofinansowaniem z PROW.

3) Przebudowa dojazdu pożarowego Z-7 w Leśnictwie Wodniki - potrzeba realizacji zadania wynikała z wieloletniego planu inwestycyjnego, zakładany obszar oddziaływania wynosił 803 ha, koszt zadania oszacowano na kwotę 1 593,4 tys. zł, jego realizację zaplanowano na lata 2014-2016 ze środków własnych i Funduszu Leśnego.

4) System wykrywania pożarów - potrzeba realizacji zadania wynikała z planu urządzania lasu na lata 2005-2014, zakładany obszar oddziaływania (dotyczący badanego okresu) wynosił 22 418 ha.

5) utrzymanie pasów przeciwpożarowych wzdłuż dróg publicznych - zakładany obszar oddziaływania w latach 2013-2015 wynosił 17 617 ha, porządkowanie pasów przeciwpożarowych po zabiegach gospodarczych - zakładany obszar oddziaływania wynosił 18 606 ha w 2013 r., 15 312 ha w 2014 r. i 17 744 ha w 2015 r.

(dowód: akta kontroli, str. 119-121, 189)

1.10. W dniu 9 marca 2010 r. Nadleśnictwo zgłosiło Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Poznaniu (dalej: „RDLP w Poznaniu”) potrzebę wprowadzenia

zmian do załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 maja 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013¹⁷, warunkujących możliwość ubiegania się o dofinansowanie zadań związanych z odtwarzaniem potencjału leśnego zniszczonego przez katastrofy. W wyniku powyższego działania w dniu 16 lipca 2010 r. lista nadleśnictw uprawnionych do ubiegania się o pomoc w ramach schematu I (załącznik nr 1) została uzupełniona o Nadleśnictwo.

W latach 2013-2015 Nadleśnictwo monitorowało możliwości uzyskania zewnętrznego finansowania działań związanych z ochroną przeciwpożarową, a w szczególności z modernizacją dojazdów pożarowych, poprzez sprawdzanie warunków uczestnictwa w konkursach i naborach ogłaszanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013, Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

W latach 2013-2014 Nadleśnictwo, uczestnicząc w procesie przygotowawczym Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe w zakresie odtwarzania potencjału produkcji leśnej oraz wprowadzania instrumentów zapobiegawczych, zgłosiło RDLP w Poznaniu propozycję dofinansowania w ramach PROW na lata 2014-2020 kolejnych czterech dojazdów pożarowych o łącznej długości 13,41 km¹⁸. Jednakże, według wyjaśnień Sekretarza Nadleśnictwa, ostateczny kształt programu PROW na lata 2014-2020 nie zawiera działania dotyczącego odtwarzania potencjału produkcji leśnej oraz wprowadzania instrumentów zapobiegawczych.

(dowód: akta kontroli, str. 96-107, 190-191)

1.11. W okresie objętym kontrolą pracownicy Nadleśnictwa uczestniczyli w czterech szkoleniach dotyczących inwestycji w lasach¹⁹ oraz w siedmiu dotyczących zamówień publicznych²⁰.

Nadzór nad pracami inwestycyjno-remontowymi, budową środków trwałych infrastruktury, organizowaniem i rozliczeniem projektów dofinansowanych ze środków zewnętrznych należał do zadań Sekretarza Nadleśnictwa.

(dowód: akta kontroli, str. 192)

1.12. Nadleśnictwo prowadziło działalność administracyjną, gospodarczą (podstawową i uboczną) oraz dodatkową. Podstawowa działalność gospodarcza obejmowała urządzenie, ochronę i zagospodarowanie lasu, utrzymanie i powiększanie zasobów upraw leśnych, pozyskiwanie drewna i jego sprzedaż

¹⁷ Dz. U. z 2014 r. poz. 470, ze zm.

¹⁸ Nr J-7 w Leśnictwie Oslawice o długości 2,34 km, nr G-5 w Leśnictwie Zawieście o długości 2,17 km, nr 6-2A w Leśnictwie Siciny o długości 6,31 km, nr Z-5 w Leśnictwach Załęcze i Wodniki o długości 2,59 km.

¹⁹ W 2013 r.: *Inwestycje w jednostkach Lasów Państwowych od pomysłu do realizacji* – 2 osoby, w 2015 r.: *Ewidencja dróg* – 2 osoby, *Obowiązki Inwestora w procesie remontowo-inwestycyjnym* – 2 osoby, *Utrzymanie i odbiór dróg leśnych zgodnie z wytycznymi obowiązującymi w Lasach Państwowych* – 1 osoba.

²⁰ W 2013 r.: *Zamówienia publiczne – usługi leśne* – 1 osoba, *Zamówienia publiczne przy robotach budowlanych* – 1 osoba, w 2014 r.: *Zamówienia publiczne* – 1 osoba, *Zamówienia publiczne – usługi leśne* – 1 osoba, w 2015 r.: *Zamówienia publiczne* – 1 osoba, *Zamówienia publiczne* – 2 osoby, *Zamówienia publiczne – usługi leśne* – 2 osoby.

w stanie nieprzerobionym. Do tej grupy zaliczały się wszystkie zadania zidentyfikowane przez Nadleśnictwo w zakresie wprowadzania instrumentów zapobiegawczych, wymienione w punkcie III.1.9. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

Dofinansowanie zadań środkami zewnętrznymi dotyczyło przebudowy dojazdów pożarowych: Z-2 w Leśnictwie Daszów/Sułów (ppkt 1) oraz G-7 w Leśnictwie Zawieścice (ppkt 2). Koszty realizacji tych zadań wyniosły odpowiednio 2 963,7 tys. zł i 2 186,0 tys. zł, a dofinansowanie ze środków PROW odpowiednio 2 100,0 tys. zł (70,9%) oraz 1 580,0 tys. zł (72,3%). Ponadto Nadleśnictwo przeprowadziło przebudowę dojazdu pożarowego Z-7 w Leśnictwie Wodniki, którego koszt realizacji wyniósł 955,9 tys. zł, a dofinansowanie z Funduszu Leśnego wyniosło 466 tys. zł.

(dowód: akta kontroli, str. 95, 119, 193-199)

1.13. Nadleśnictwo prowadziło rejestr zamówień publicznych, zgodnie z którym w latach 2013-2015 udzieliło 28 zamówień publicznych²¹, do których zastosowanie miała *ustawa Pzp*.

Wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych dotyczyło trzech z tych zamówień, których szacunkową wartość określono na łącznie 3 585,7 tys. zł²².

Zarządzeniem nr 11/2008 z dnia 9 grudnia 2008 r. Nadleśniczy Nadleśnictwa wprowadził regulamin udzielania zamówień w biurze Nadleśnictwa, a w dniu 6 czerwca 2011 r. powołał stałą komisję ds. przeprowadzania przetargów publicznych, która działała na podstawie regulaminu pracy komisji przetargowej z dnia 1 czerwca 2004 r.

(dowód: akta kontroli, str. 200-239)

1.14. Spośród wymienionych w pkt 1.13. postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, dotyczących odtwarzania potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy lub wprowadzania instrumentów zapobiegawczych, szczegółowemu badaniu poddano dwa, o wartości zawartych umów w łącznej kwocie 2 244 tys. zł brutto:

- przebudowa drogi leśnej pożarowej w Leśnictwie Zawieścice: szacunkowa wartość zamówienia 1 933,9 tys. zł, wartość netto podpisanej umowy 1 773,1 tys. zł, tj. 2 180,9 tys. zł z VAT (dofinansowanej w ramach PROW na lata 2007-2013),
- usługi z zakresu ochrony przeciwpożarowej w Nadleśnictwie w 2013 r.: szacunkowa wartość zamówienia 58,3 tys. zł, wartość netto podpisanej umowy 58,4 tys. zł, tj. 63,1 tys. zł z VAT.

Objęte badaniem zamówienia publiczne przeprowadzono w trybie przetargu nieograniczonego, przewidzianego w art. 39 *ustawy Pzp*, przy zachowaniu wymogu określonego w art. 7 *ustawy Pzp*, tj. zasady uczciwej konkurencji. Do wyników przeprowadzonych przez Nadleśnictwo czynności wykonawcy nie wnosili zastrzeżeń.

Zamówień udzielono po prawidłowo przeprowadzonych postępowaniach, w wyniku których zawarto, w terminie określonym w art. 94 ust. 1 *ustawy Pzp*, stosowne umowy. Między innymi w sposób prawidłowy ustalono wartość obu zamówień, w sposób kompletny opracowano specyfikację istotnych warunków zamówienia (dalej: „SIWZ”), spełniającą wymogi art. 36 ust. 1 *ustawy Pzp*. Publikacja, również

²¹ Nadleśnictwo prowadziło rejestr zamówień publicznych, zgodnie z którym w latach 2013-2015 udzieliło 69 zamówień, w tym 24 w 2013 r., 26 w 2014 r. i 19 w 2015 r. Spośród ww. wartość jednostkowa 41 zamówień nie przekraczała kwoty określonej w art. 4 pkt 8 *ustawy Pzp*, a zatem *ustawy Pzp* nie stosuje się.

²² Usługi z zakresu ochrony przeciwpożarowej w Nadleśnictwie w 2013 r. – 58,3 tys. zł, przebudowa drogi leśnej pożarowej w Leśnictwie Zawieścice – 1 933,9 tys. zł, przebudowa drogi leśnej pożarowej w Leśnictwie Wodniki – 1 593,5 tys. zł.

kompletnych, ogłoszeń o zamówieniach, odbyła się zgodnie z art. 11, 12 oraz 40 *ustawy Pzp*. Wyboru najkorzystniejszej oferty dokonano w oparciu o kryteria określone w SIWZ, o czym Nadleśnictwo zawiadomiło wszystkich wykonawców uczestniczących w przetargach (art. 92 ust. 1 pkt 1 *ustawy Pzp*).

(dowód: akta kontroli, str. 240-398)

1.15. Umowy zawarte z wykonawcami ww. dwóch zamówień publicznych w ocenie NIK właściwie zabezpieczały interes Nadleśnictwa w przypadku nienależytego ich wykonania. Przewidywały kary umowne za zwłokę w wykonaniu prac. W przypadku przebudowy drogi leśnej pożarowej w Leśnictwie Zawieście w wysokości 0,1% od wartości umownej zamówienia za każdy dzień zwłoki w zakończeniu robót budowlanych, licząc od terminu zakończenia realizacji zamówienia, albo terminu wyznaczonego na usunięcie wad. W przypadku usługi z zakresu ochrony przeciwpożarowej w Nadleśnictwie w 2013 r. w wysokości 0,3% wartości prac objętych zleceniem.

Zabezpieczeniem należytego wykonania umowy na przebudowę drogi leśnej pożarowej w Leśnictwie Zawieście był też obowiązek wniesienia przez wykonawcę, w dniu zawarcia umowy, zabezpieczenia w wysokości stanowiącej 5% jego wynagrodzenia, tj. kwoty 109 044 zł. Zwrot 70% tego zabezpieczenia następował 30 dni po podpisaniu końcowego protokołu odbioru, a zwrot pozostałych 30% - 15 dni po upływie okresu gwarancji, który ustalono na 36 miesięcy.

(dowód: akta kontroli, str. 240-274, 364-398)

1.16. Przed przystąpieniem do realizacji przebudowy drogi leśnej pożarowej w Leśnictwie Zawieście, tj. w dniu 6 marca 2014 r. uzyskano zatwierdzenie projektu budowlanego i pozwolenie na budowę, gdzie stwierdzono, że jest ona zgodna z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. W dniu 22 kwietnia 2014 r. został zawiadomiony Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego o zamiarze rozpoczęcia robót budowlanych.

(dowód: akta kontroli, str. 240-274)

Z uwagi na realizację tego zadania z udziałem środków PROW na lata 2007-2013, na podstawie umowy zawartej w dniu 10 stycznia 2014 r. z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (dalej: „ARiMR”) Nadleśnictwo uzyskało w dniu 21 października 2014 r. opinię rzeczoznawcy ds. zabezpieczeń przeciwpożarowych o zgodności zrealizowanego zadania z wymaganiami przepisów z zakresu ochrony przeciwpożarowej terenów leśnych. W dniach 25-26 listopada 2014 r. przedstawiciele ARiMR przeprowadzili kontrolę zrealizowanej inwestycji, stwierdzając niezgodności jej wykonania z projektem, polegające na: zrezygnowaniu z dwóch z 10 projektowanych zjazdów i wybudowaniu jednego zjazdu do istniejącej drogi oraz na odchyleniu przebiegu drogi w stosunku do projektowanej trasy, wynikającym z przeszkód terenowych. Nadleśnictwo w dniu 2 grudnia 2014 r. poinformowało ARiMR, że stwierdzone niezgodności zostały uznane przez projektanta, jako nieistotne w rozumieniu *ustawy Prawo budowlane* i nie wymagają zmiany pozwolenia na budowę.

Dla opisywanej inwestycji wymagane było zawiadomienie o zakończeniu budowy, nałożone w decyzji o pozwoleniu na budowę, które zostało przekazane Powiatowemu Inspektoratowi Nadzoru Budowlanemu w Górze w dniu 16 października 2014 r. W dniu 8 października 2014 r. zawiadomiono Powiatowy Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Górze o wykonaniu zgłoszonych prac geodezyjnych, związanych z zakończoną budową dojazdu pożarowego.

(dowód: akta kontroli, str. 240-329)

1.17. Odbiorów przebudowanej drogi leśnej pożarowej w Leśnictwie Zawieście dokonała komisja złożona z przedstawicieli zamawiającego i wykonawcy oraz kierownika budowy i inspektora nadzoru. Odbioru częściowego tej inwestycji dokonano w dniu 2 września 2014 r., a odbioru ostatecznego w dniu 30 września 2014 r.

Oględziny dojazdu pożarowego (przeprowadzone podczas kontroli NIK) wykazały, że droga była utrzymana w sposób zapewniający jej przejezdność przez ciężkie pojazdy i posiadała oznakowanie przy każdym wjeździe oraz na rozwidleniach. Dojazd posiadał odstęp pomiędzy koronami drzew o szerokości co najmniej 6 m (zachowany do wysokości 4 m od nawierzchni jezdni), jezdnię o szerokości co najmniej 3 m, 22 mijanki o szerokości co najmniej 3 m i długości 23 m. Inwestycja była zgodna z potrzebami określonymi w Planie Urządzenia Lasu.

(dowód: akta kontroli, str. 240-363)

1.18. Płatności częściowej za wykonanie umowy na przebudowę drogi leśnej pożarowej w Leśnictwie Zawieście, dokonano 11 września 2014 r. w wysokości 1 442,2 tys. zł, a w dniu 23 października 2014 r. zrealizowano zapłatę uzupełniającą w kwocie 743,8 tys. zł.

W wyniku realizacji umowy na usługi z zakresu ochrony przeciwpożarowej w Nadleśnictwie w 2013 r., zgodnie z umową z ich wykonawcą, Nadleśnictwo wypłacało wykonawcy comiesięcznie wynagrodzenie w kwotach odpowiadających faktycznie wykonanym usługom w poszczególnych miesiącach, łącznie 44,0 tys. zł.

(dowód: akta kontroli, str. 118, 330-349)

1.19. Zgodnie z przyjętymi w dniu 24 stycznia 2013 r. zasadami (polityka) rachunkowości Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, którego jednostką było Nadleśnictwo, operacje gospodarcze, bankowe i kasowe związane z dofinansowaniem ze źródeł zewnętrznych identyfikowano poprzez wprowadzenie odrębnego kodu księgowego, zwanego kodem projektu. W dniu 22 października 2014 r. Nadleśnictwo dokumentem „OT” zwiększyło wartość drogi pożarowej Leśnictwa Zawieście w ewidencji środków trwałych o kwotę 1 796,3 tys. zł, stanowiącą przyjętą wartość jej przebudowy, zawierającą, poza wartością netto robót budowlano-montażowych (1 777,2 tys. zł), także wartość dokumentacji technicznej i opłat (15,1 tys. zł) oraz koszty nadzoru (4,0 tys. zł). W styczniu 2015 r. dla przebudowanej drogi założono ksiązkę obiektu budowlanego.

(dowód: akta kontroli, str. 350-363)

Ocena cząstkowa

Nadleśnictwo prawidłowo zidentyfikowało potrzeby w zakresie wprowadzania instrumentów zapobiegawczych i zrealizowało je poprzez wykonanie wszystkich zadań w tym zakresie. Zapewniono wsparcie środków własnych zaangażowanych w realizację zidentyfikowanych zadań, pozyskano także dofinansowanie ze środków zewnętrznych. Wykonawcy wybranych do kontroli zadań byli wyłaniany w drodze zamówień publicznych i prawidłowo rozliczani po stwierdzeniu pełnego wykonania zleconych im prac.

2. Osiągnięcie zaplanowanych efektów

2.1. Na koniec 2015 r. stan techniczny dojazdów pożarowych był oceniany jako dobry lub średni. Pomimo, że *rozporządzenie z dnia 22 marca 2006 r.* obowiązuje od 2006 r., spośród 134,9 km dojazdów pożarowych, istniejących na koniec 2015 r., 75% nie posiadało mijanek. Zgodnie z § 7 ust. 2 ww. rozporządzenia, parametry te dotyczą jednak dróg budowanych lub przebudowywanych.

W Nadleśnictwie nie stwierdzono niezrealizowanych potrzeb w zakresie wprowadzania instrumentów zapobiegawczych katastrofom.

Opis stanu
faktycznego

2.2. W toku kontroli nie stwierdzono, aby Nadleśnictwo poniosło koszty działań, które okazały się nieskuteczne.

2.3. Działania podjęte przez Nadleśnictwo w zakresie wprowadzania instrumentów zapobiegających katastrofom zostały zakończone i były skuteczne.

Efekty rzeczowe zadań realizowanych w zakresie wprowadzania instrumentów zapobiegawczych katastrofom, przedstawiały się następująco:

1) Przebudowa dojazdu pożarowego Z-2 w Leśnictwie Sułów - zakładany obszar oddziaływania, wynoszący 5 100 ha, został osiągnięty. Efektem rzeczowym było przebudowanie dojazdu pożarowego o długości 3,5 km, który spełniał standardy określone w § 7 ust. 2 rozporządzenia z dnia 22 marca 2006 r.;

2) Przebudowa dojazdu pożarowego G-7 w Leśnictwie Zawieścice - zakładany obszar oddziaływania, wynoszący 962 ha, został osiągnięty. Efektem rzeczowym było przebudowanie dojazdu pożarowego o długości 4,2 km, który spełniał standardy, określone jak wyżej;

3) Przebudowa dojazdu pożarowego Z-7 w Leśnictwie Wodniki - zakładany obszar oddziaływania, wynoszący 803 ha, został osiągnięty. Efektem rzeczowym było przebudowanie dojazdu pożarowego o długości 3,4 km, który spełniał standardy, określone jak wyżej;

4) System wykrywania pożarów - zakładany obszar oddziaływania, wynoszący 22 418 ha, został osiągnięty. Efektem rzeczowym było poprawienie sprawności wykrywania pożarów na terenie Nadleśnictwa.

W związku z realizacją trzech pierwszych z ww. zadań nastąpiła: poprawa dostępności obszarów leśnych dla sprzętu ratowniczego, stworzenie warunków do rozwoju turystyki, polepszenie warunków ekspedycji zapasów drewna.

Ponadto Nadleśnictwo utrzymywało pasy przeciwpożarowe wzdłuż dróg publicznych²³ oraz porządkowało je po zabiegach gospodarczych²⁴. Efektem rzeczowym było właściwe utrzymanie pasów przeciwpożarowych wzdłuż dróg publicznych o długości 24,4 km w 2013 r., 23,6 km w 2014 r. i 22,4 km w 2015 r. (przez co ograniczono możliwość rozprzestrzeniania się ognia w lesie i stworzono lepsze warunki do prowadzenia akcji gaśniczych) oraz uporządkowanie pasów przeciwpożarowych po zabiegach gospodarczych o długości 67,5 ha w 2013 r., 33,6 ha w 2014 r. i 41,9 ha w 2015 r. (przez co zapewniono właściwe ich utrzymywanie, ograniczające możliwość rozprzestrzeniania się ognia w lesie i poprawiające warunki prowadzenia ewentualnych akcji gaśniczych).

(dowód: akta kontroli, str. 119-121, 399-402)

2.4. Ujęte w planach rzeczowo finansowych Nadleśnictwa wskaźniki z zakresu pielęgnowania lasu nie zostały w pełni wykonane. I tak, zadania zaplanowane w tym zakresie: w 2013 r. na powierzchni 1 120,89 ha zrealizowano w 99,6% (1 116,47 ha), w 2014 r. dla powierzchni 1 077,52 ha zrealizowano w 99,4% (1 071,03 ha), w 2015 r. dla powierzchni 899,81 ha wykonano w 99,7% (897,12 ha).

W zakresie melioracji agrotechnicznych w badanym okresie plan został zrealizowany w pełnym zakresie.

Nadleśniczy wskazał, iż pielęgnowanie lasu obejmuje zabiegi, których wykonanie uzależnione jest od bieżących potrzeb upraw. Na wykonywanie tych zabiegów w uprawach leśnych znaczny wpływ mają warunki atmosferyczne występujące w danym roku gospodarczym. Dlatego trudno określić precyzyjnie poziom ich wykonania na etapie planowania, które odbywa się w roku poprzednim. Zdaniem

²³ Zakładany obszar oddziaływania wynoszący 17 617 ha został osiągnięty.

²⁴ Zakładany obszar oddziaływania wynoszący 18 606 ha w 2013 r., 15 312 ha w 2014 r. i 17 744 ha w 2015 r. został osiągnięty.

Nadleśniczego odnosi się to głównie do zabiegów pielęgnowania gleby, gdzie warunki atmosferyczne determinują rozwój chwastów.

(dowód: akta kontroli, str. 119-122)

2.5. W 2013 r. w lasach Nadleśnictwa wystąpiły podtopienia i zalania (497,7 ha), szkody wywołane silnym wiatrem (1,8 ha), brudnica nieparka (3,0 ha), pryszczarek Baera (205,93 ha), smolik znaczony (0,5 ha), szeliniaki (1,59 ha) i zwójki dębowe (5,1 ha). Natomiast w latach 2014-2015 zjawisk tych praktycznie nie odnotowano, wyjątek stanowiły podtopienia i zalania w 2014 r. na obszarze 0,8 ha. W latach 2014-2015 pojawiły się z kolei szkody spowodowane przez: zmrozenia i zważenia, pożar, pasożytniczą zgorzel siewek gatunków iglastych i liściastych, zamieranie pędów świerka, hubę sosny, chrabąszczowate, mszycę bukową, obniżenie poziomu wód i suszę, oparzenia, więdnienie i zamieranie, piędzika przedzimka, oraz przyplaszczka granatka. Szkody spowodowane przez dziki miały miejsce w 2013 r. (0,06 ha) oraz w 2014 r. (0,2 ha). W przypadkach osutki sosny, mączniaka dębu i zamierania jesionu zanotowano tendencję malejącą. Szkody spowodowane przez jeleniowate utrzymywały się na podobnym poziomie. Tendencję rosnącą miały natomiast szkody spowodowane przez bobry.

Na terenie Nadleśnictwa pożary nie wystąpiły w 2013 r. Miały natomiast miejsce w 2014 r. na powierzchni 0,7 ha oraz w 2015 r. na powierzchni 14,89 ha. Przeciętna wielkość pożaru na terenie Nadleśnictwa wynosiła w 2014 r. – 0,12 ha, a w 2015 r. – 0,93 ha i w ostatnim z tych lat była wyższa niż odpowiednia wielkość ustalona dla RDLP w Poznaniu, wynosząca 0,24 ha.

(dowód: akta kontroli, str. 43-45, 412-417)

2.6. Nadleśnictwo poniosło koszty odnowienia lasu w kwocie ogółem 789,7 tys. zł, w tym 200,8 tys. zł w 2013 r., 244,8 tys. zł w 2014 r. i 344,1 tys. zł w 2015 r. Koszty te w przeliczeniu na 1 ha powierzchni leśnej wyniosły odpowiednio 9,51 zł/ha, 11,59 zł/ha i 16,28 zł/ha.

Koszty ochrony lasu w badanym okresie wyniosły 982,1 tys. zł, w tym 293,2 tys. zł w 2013 r., 376,8 tys. zł w 2014 r. i 312,1 tys. zł w 2015 r. Największe w tych latach koszty dotyczyły ochrony lasu przed zwierzyną (547,8 tys. zł). Średni koszt przebudowy 1 km dojazdu pożarowego w Nadleśnictwie wyniósł 372,4 tys. zł.

(dowód: akta kontroli, str. 418-428)

2.7. Łączne koszty realizacji zadań wymienionych w punktach III.1.9. i III.2.3. niniejszego wystąpienia pokontrolnego wyniosły 4 361,3 tys. zł. Zadania te zostały sfinansowane z PROW w kwocie 2 588,9 tys. zł (59,3%), z Funduszu Leśnego w kwocie 466,0 tys. zł (10,7%) oraz ze środków własnych Nadleśnictwa w kwocie 1 306,4 tys. zł (30,0%).

(dowód: akta kontroli, str. 94-95, 199, 403-411)

2.8. Obiekty przebudowane w wyniku realizacji zadań wymienionych w punkcie III.2.3. ppkt 1-3 niniejszego wystąpienia pokontrolnego:

- posiadały założone książki obiektu budowlanego (dojazd pożarowy Leśnictwa Sułów – w kwietniu 2013 r., a dojazd pożarowy Leśnictwa Zawieścice – w styczniu 2015 r.);
- dojazd pożarowy Leśnictwa Wodniki nie miał założonej książki obiektu budowlanego, ponieważ do dnia zakończenia czynności kontrolnych w Nadleśnictwie, Powiatowy Ośrodek Geodezji i Kartografii nie potwierdził przekazanej inwentaryzacji powykonawczej tego dojazdu, co uniemożliwiło złożenie zawiadomienia o zakończeniu robót oraz założenie książki obiektu budowlanego.

(dowód: akta kontroli, str. 363, 434)

2.9. Szacunkowe koszty utrzymania dojazdów pożarowych w Leśnictwie Sułów, Leśnictwie Zawieścice i Leśnictwie Wodniki w perspektywie pięciu najbliższych lat wyniosą 31,4 tys. zł.

(dowód: akta kontroli, str. 431-432)

2.10. W Nadleśnictwie zidentyfikowano dwa utrudnienia i ograniczenia występujące podczas realizacji zadań w zakresie wprowadzania instrumentów zapobiegających katastrofom: (a) obsługa dofinansowania ze środków PROW prowadzona była przez odległy, Zachodniopomorski Oddział Regionalny ARiMR (konieczność dojazdów do Szczecina); (b) wystąpiły niedoskonałości państwowej sieci geodezyjnej w lasach (brak szczegółowych podkładów geodezyjnych oraz stabilizacji granic i punktów geodezyjnych).

(dowód: akta kontroli, str. 433)

Ustalona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Nadleśnictwo nie przeprowadziło, do dnia zakończenia kontroli, wymaganych przepisem art. 62 ust. 1 pkt 1 *ustawy Prawo budowlane*, rocznych kontroli stanu technicznego dróg leśnych, wykorzystywanych jako dojazdy pożarowe, oznaczone nr: Z-2 w Leśnictwie Sułów oraz G-7 w Leśnictwie Zawieścice. Ww. drogi zostały przebudowane odpowiednio w 2013 r. i 2014 r., a przystępując do realizacji przedmiotowych inwestycji Nadleśnictwo uzyskało zatwierdzenia projektu budowlanego i pozwolenia na budowę, wymagane przepisami *ustawy Prawo budowlane*.

Wyjaśniający w tej sprawie Nadleśniczy podał m.in., iż brak rocznych przeglądów tych dróg był wynikiem błędnej interpretacji przez Nadleśnictwo definicji drogi jako obiektu budowlanego. Nadmienił, że dojazd pożarowy Z-2 podlegał przeglądowi pogwarancyjnemu w kwietniu 2016 r., a obie drogi podlegają monitorowaniu, także w zakresie stanu technicznego przez służbę leśną Nadleśnictwa.

NIK zauważa, iż wskazane przez Nadleśniczego monitorowanie dróg przez służby leśne oraz przegląd pogwarancyjny drogi nie usprawiedliwiają niewykonywania, wymaganych powołanym wyżej przepisem, corocznych kontroli stanu technicznego przez osoby posiadające do tego odpowiednie uprawnienia budowlane.

(dowód: akta kontroli, str. 434-440)

Ocena częściowa

Podjęte przez Nadleśnictwo działania w zakresie wprowadzania instrumentów zapobiegających katastrofom zostały zakończone i były skuteczne. Osiągnięto zakładane dla nich efekty, zapewniając ich dofinansowanie środkami zewnętrznymi na poziomie blisko 60%. Niemniej do dnia zakończenia kontroli Nadleśnictwo nie przeprowadziło, wymaganych *ustawą Prawo budowlane*, rocznych przeglądów stanu technicznego dwóch dróg pożarowych, przebudowanych w 2013 r. i 2014 r.

IV. Wnioski

Wnioski
pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 *ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli*²⁵ (dalej: „*ustawa o NIK*”) wnosi o przeprowadzenie, wymaganych przepisem art. 62 ust. 1 pkt 1 *ustawy Prawo budowlane*, rocznych kontroli stanu technicznego dróg leśnych wykorzystywanych jako dojazdy pożarowe Nadleśnictwa.

²⁵ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096 oraz z 2016 r., poz. 677.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo
zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 *ustawy o NIK* kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 *ustawy o NIK*, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, dnia 23 września 2016 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu

Dyrektor

.....